

[Knud Hertling.]

Uden at det skal opfattes som et angreb på telegrafvæsenet, må man vel erkende, at telegrammer ret ofte kan være behæftet med fejl. Den husnummerering, man bruger i Grønland, med B-numre, f. eks. B 157 i Frederikshåb, kan risikere at blive ændret i telegrammet til B 175, således at pantesikkerheden bliver noget helt andet og identifikationsbestemmelsen i § 2 dermed illusorisk. Dertil kommer, at spørgsmålet om de erstatningskrav, der kan følge i kølvandet på sådanne fejltagelser, kan blive ret mangfoldigt. Derfor tror jeg, at man enten i bemærkningerne til loven eller gennem den i § 4, stk. 2, hjemlede bemyndigelse til ministeren om fastsættelse af nærmere regler om fremgangsmåden ved registrering nøje må indskærpe, at telegrafiske begæringer om registrering må efterfølges af skriftlige bekræftelser om pantets identitet.

Med disse bemærkninger vil jeg på de grønlandske medlemmers vegne gerne give lovforslaget vor bedste anbefaling.

Ministeren for Grønland (Carl P. Jensen):

Vi står utvivlsomt over for mange og store problemer i Grønland, så det er måske i god tid; jeg siger, at det er en ganske ejendommeligt fornemmelse at stå med tre lovforslag, der i den grad får tilslutning her i tinget, når jeg husker min fortid.

Der er gjort en hel del bemærkninger, idet man bl. a. har peget på et meget presserende spørgsmål, spørgsmålet om matrikulering. Jeg vil gerne sige, at ikke mindst på baggrund af det lovforslag, der her er til første behandling, er der en række andre problemer, som bliver mere og mere presserende, problemer, der i sin tid indgående er drøftet i Grønlandsudvalget af 1960. Jeg tænker her bl. a. på et spørgsmål, der hænger nøje sammen med pantesikkerheden, spørgsmålet om adkomsten til bygninger og dermed også om ejendomsretten til jorden, hvis man generelt kan anvende dette udtryk bogstaveligt i Grønland. I dag har man en brugsret, men en brugsret

— her kan vi igen vende tilbage til det lovforslag, vi tidligere i dag behandlede — der ikke er belagt med nogen form for ydelser. Men efterhånden som det i højere grad ikke alene drejer sig om boliger, men også om erhvervsvirksomheder og handelsvirksomheder, der indpasses i den fremadskridende byplanlægning i byerne, opstår der efterhånden et svælg mellem brugsværdi og beliggenhedsværdi for disse virksomheder, en værdi, der ofte ved overdragelse bliver kapitaliseret ud over den investerede kapital. Det er et problem, som har optaget os meget. Man må her erindre, at siden betænkningen fra Grønlandsudvalget af 1960 blev afgivet i juni måned 1964, har ministeriet og ministeriets embedsmænd været stillet over for en lang, lang række opgaver, hvis løsning ikke er tilendebragt. Der findes i betænkningen meget værdifuldt materiale om den praktiske fremgangsmåde; vi har gennem lange tider gjort forsøg på at løse disse opgaver, og det vil blive nødvendigt at få bistand udefra, fordi der her er problemer og klokken efterhånden er ved at blive fem minutter i tolv.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte angående forslag til lov for Grønland om erhvervsmæssig fangst, fiskeri og jagt samt forslag til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m. v. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om distriktsjordemødre.

(Lovforslaget (nr. 110) findes i tillæg A. sp. 2295, fremsættelsen i tidenden sp. 1823).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Astrid Skjoldbo: Formentlig vil dette lille lovforslag ikke give anledning til større overvejelser. Det drejer sig jo egentlig kun om, at den bestemmelse i lov om distriktsjordemødre, som stammer fra 1959, hvori det ganske summarisk bestemmes, at boligfradrag for distriktsjordemødreboliger ansættes til 1.200 kr. årligt uanset boligens størrelse og kvalitet, nu ønskes ændret derhen, at reglerne fastsættes af indenrigsministeren efter forhandling med de interesserede organisationer, kommunernes og distriktsjordemødrenes.

Det er vel altid lidt betænkeligt at ansætte bestemte beløb eller satser i love, der forventes at få en noget længere levetid, udviklingen vil jo nemt gøre beløbene urimelige, og derfor synes jeg også, at det er rigtigt, at de tages ud af loven.

Jeg ser i den skriftlige fremsættelse, at indenrigsministeren i nær fremtid agter at nedsætte et udvalg til at vurdere hele vor jordemoderordning, og at det bliver dette udvalg, hvori både jordemødrene og kommunerne repræsenteres, der skal udarbejde de nye boligfradragregler. I øvrigt er det jo hensigten at søge de nye satser fastsat på linje med de regler, der siden 1966 har været gældende for statens tjenesteboliger.

Jeg kan på mit partis vegne tilsige vor støtte til lovforslagets gennemførelse.

Niels Jørgen Nielsen: Siden man ved vedtagelsen af distriktsjordemoderloven af 1959 fastsatte boligfradraget til 1.200 kr. årlig, er der jo sket så store forhøjelser af de boligfradrag, der i almindelighed beregnes for tjenestemandsboliger, at en ajourføring af boligfradraget for distriktsjordemoderboliger må anses for ret og rimelig. Venstre kan derfor give sin tilslutning til en sådan ajourføring.

Det foreliggende lovforslag bryder jo med det nugældende princip ved boligfradragets fastsættelse. De 1.200 kr. i gældende lov er et standardfradrag, der anvendes for alle boliger uden hensyn til de enkelte boligens reelle værdi. Det foreliggende lovforslag afskaffer dette standardfradrag og indfører muligheder for at fastsætte boligfradraget efter samme regler som for statens

tjenesteboliger i henhold til lønnings- og pensionsloven. I bemærkningerne til lovforslaget anføres, at det er indenrigsministeriets hensigt, at disse regler skal benyttes, og også til denne principielle ændring kan venstre give sin tilslutning.

Noget andet er, at det måske ville være rigtigt at tage hele spørgsmålet om nødvendigheden af at skaffe tjenestebolig til distriktsjordemødrene op til overvejelse, men i så fald må dette spørgsmål jo naturligt henvises til det udvalg, som ministeren har bebudet vil blive nedsat.

Jeg kan således på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til vedtagelse i den af indenrigsministeren forelagte udformning.

Ellen Strange Petersen: Også jeg kan på mit partis vegne give tilslutning til selve lovforslaget. Jeg vil dog gerne benytte lejligheden til at appellere til indenrigsministeren om ikke at vente med at nedsætte det udvalg, der er omtalt i bemærkningerne.

Gang på gang læser man i dagspressen, at der er vanskeligheder med jordemodergerningen i visse dele af landet. Arbejdsvilkårene for de praktiserende jordemødre er så dårlige, at det kniber med tilgangen. Nogle steder klages der over, at der er for lidt at bestille, og at indtægterne derfor er for små, andre steder at arbejdsbyrden er alt for stor. I det hele taget synes forholdene ikke, i hvert fald ikke alle vegne, at være tidssvarende. Der klages nogle steder over, at man i de tjenesteboliger, som vi netop her taler om, må bruge dagligstuen som venteværelse og konsultation ved de undersøgelser, som vi i en anden lov har vedtaget at jordemødrene skal foretage.

Jeg har også indtryk af, at der er andre problemer, man bør kikke på. Forleden aften ville jeg tale med en praktiserende jordemoder om disse ting og ringede til et nummer, som jeg kendte et sted på Sjælland. Der var telefonvagt på nummeret med henvisning til et nummer under en anden central. Da jeg ringede dér, fik jeg en automatisk telefonsvarer, der henviste til jordemødrene i to andre byer, men uden at opgive navn eller telefonnummer. Det tog lidt tid, inden jeg fandt en jordemoder i en af disse byer under D, nemlig distriktsjordemoderen. Forhåbentlig har lokalkendte

[Ellen Strange Petersen.]

folk og især kvinder, der venter en fødsel, noget lettere ved at finde frem til et brugbart nummer. Jeg var i hvert fald glad for, at det ikke hastede for mit vedkommende.

Besværet med at finde en jordemoder og de oplysninger, jeg fik, da jeg omsider kom i kontakt med en praktiserende jordemoder, gav mig et stærkt indtryk af, at der her virkelig er et område, hvor der tiltrænges forbedringer, og derfor tror jeg som sagt, at det haster med det udvalg, som indenrigsministeren har lovet at nedsætte.

Kjær Rasmussen: Vi kan tilsige en velvillig behandling af lovforslaget:

Rigmor Christensen: Det er blevet oplyst over for mig, at distriktsjordemødrene for et par år siden rettede henvendelse til ministeriet for at få taget deres virksomhed op til vurdering, og at det allerede dengang blev lovet dem, at der skulle blive nedsat et udvalg til behandling af spørgsmålene. Såfremt dette udvalg er identisk med det, der nu varsles nedsat i bemærkningerne til det foreliggende lovforslag, må jeg sige, at det har været længe undervejs. Jeg vil kun håbe, at udvalget til gengæld nu må komme hurtigt i gang, også under hensyn til den henvendelse, der af jordemødrene er udsendt fra et møde på Nyborg Strand i marts i år.

For så vidt angår lovforslaget, vil jeg henstille, at det kommende udvalg er opmærksom på, at tilskud, der ydes i henhold til gældende lovs § 5, stk. 3, får en sådan størrelse, at der bliver ligestilling med de i stk. 1 og stk. 2 nævnte tilfælde.

Det er min opfattelse, at distriktsjordemødrene må være en glemt gruppe. Dette viser sig bl. a. ved, at de nyuddannede jordemødre fortrinsvis søger stilling på hospitaler, hvor lønnen og vel ikke mindst den faste arbejdstid virker tillokkende. I øvrigt er det også langt dyrere at nedsætte sig i dag, da det er nødvendigt bl. a. at have konsultationsværelser for undersøgelserne under svangerskabet.

I betragtning af, at langt de fleste fødsler heldigvis forløber normalt og kan ske i hjemmet, og at vore hospitaler i forvejen er stærkt overbelagt, vil jeg — ud over at anbefale det foreliggende lovforslag — ud-

trykke håbet om, at også de øvrige vilkår for jordemødrene snarest må blive taget op til positiv vurdering.

Inger-Lise Bech Hansen: Liberalt centrum kan tiltræde lovforslaget. For dog at modgå den usikkerhed, der kommer til udtryk i indenrigsministerens fremsættelse med hensyn til lejefradragenes størrelse, idet han på den ene side forudsætter, at fradragene kommer til at ligge på niveau med de for statens tjenesteboliger gældende satser, men på den anden side vil overlade det til et udvalg at træffe afgørelse herom, da staten jo på dette område ikke har nogen økonomisk interesse, kunne jeg tænke mig at spørge ministeren, om det alligevel ikke var mest hensigtsmæssigt, at det af lovparagraffen fremgår, at de nærmere regler fastsættes i overensstemmelse med de for statens tjeneste- og lejeboliger gældende regler.

Vi behandler her en sag, der vedrører distriktsjordemødrenes økonomiske stilling, og jeg vil i den forbindelse bemærke, at de økonomiske vilkår, der bydes disse, i høj grad er afgørende for rekrutteringen af nye jordemødre. Da der kan forudses stor mangel på jordemødre i provinsen, vil jeg spørge ministeren, om han vil tage spørgsmålet op om oprettelse af endnu et uddannelsessted foruden rigshospitalet i København. Fødselsstiftelsen i Århus vil være et udmærket sted at oprette en jordemoder-skole.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker for den tilslutning, der er givet til lovforslaget.

Der er jo rejst forskellige spørgsmål. Den sidste ærede taler rejste således spørgsmålet om yderligere uddannelseskapa-citet. Bl. a. dette spørgsmål mener jeg det er rimeligt at behandle i det udvalg, der agtes nedsat.

Man har henstillet, at dette udvalg bliver nedsat snart, idet man siger, at det har en meget lang forhistorie. Også jeg er interesseret i, at udvalget snart kommer i arbejde, fordi der er en række problemer omkring dette emne, som trænger til en afklaring.

Jeg vil ikke anse det for nødvendigt, således som den sidste ærede taler foreslog det, at ændre lovteksten, og jeg ville være meget ked af, om man i udvalget optog en

[Indenrigsministeren.]

række andre problemer end det, der her er rejst. Jeg forstod, at fru Rigmor Christensen var inde på den tanke, at man skulle se på andre bestemmelser i loven. Det, jeg her beder folketinget om, er at tage stilling til et ganske simpelt spørgsmål som forudsætning for, at udvalget kan gå i gang med løsningen af denne opgave. Jeg vil meget bede om, at man koncentrerer sig derom, og kunne derfor ikke på forhånd se, at det var nødvendigt med en udvalgsbehandling; men det er jo ikke noget, der kommer mig ved.

Ellen Strange Petersen: Jeg ved ikke, om ministeren har misforstået os, men det er jeg tilbøjelig til at tro. Det var ikke dette lovforslag, jeg ønskede behandlet i et udvalg. Det mener jeg ikke skulle være nødvendigt. Det var hele problemstillingen, jeg ønskede undersøgt i det udvalg, som ministeren har lovet at nedsætte, og som måske snarere bør kaldes en kommission.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Ja, jeg beklager; jeg havde virkelig misforstået det, men jeg er da ganske enig i, at alle problemer omkring distriktsjordemødrenes virksomhed må tages op i det udvalg, der nedsættes, ikke af folketinget, men af mig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forhandling om ministeren for kulturelle anliggendes redegørelse om visse kulturpolitiske problemer.

(Redegørelsen (nr. I) findes i tidenden sp. 2361).

Niels Matthiasen: På en vis måde havde jeg lyst til at nøjes med at sige: „enig“ til den redegørelse, kulturministeren i går gav

om visse kulturpolitiske problemer, så hvis kulturministeren endnu skulle fortryde, at hun anmeldte sin redegørelse for folketinget, må jeg sige, at fortrydelsen ligger ganske på ministerens side.

Jeg lyttede med stor glæde til redegørelsens blanding af selvansagelse og perspektivkasse, og det er vel egentlig denne blanding, som må være forudsætningen for en kulturformidling. Adgangen for den enkelte til at få del i kulturværdierne er i dag langt større end før. Den sociale og økonomiske velfærdsudvikling har været af afgørende betydning. Fremskridtene er ikke bare sket for kulturproducenterne, de skabende kunstnere, men også hos aftagerne, hos publikum, gennem kulturformidlingen. Radio og fjernsyn, billiggørelse, gramfonplader og reproduktioner er gennem den øgede købekraft og den øgede fritid blevet en del af menneskenes hverdag. Men der er også ting i vort samfund, som trækker den anden vej: produktivitetstigningen og det deraf følgende hårdere arbejdstempo, ofte med et meget ensformigt arbejde, skaber ikke noget godt grundlag for det bogstavelig talt fysiske overskud, som er nødvendigt hos den enkelte for at opnå en virkelig fordybelse og tilegnelse af kulturværdierne.

Det må vist erkendes, at den kommercielle konkurrencementalitet, som præger samfundet, stiller vældige krav til den enkelte for at leve i overensstemmelse med sig selv.

For mange er det først og fremmest kampen om at opnå de ydre beviser på fremgang og position, som tæller. Helst lidt længere og lidt flottere end naboen er målet, og nogen — ja, måske de fleste — må nødvendigvis blive tabere i den kamp. Konkurrencementaliteten fremmer ensretningen. Det gælder om at sælge sig selv ved at leve op til det, som „de andre“, altså omgivelserne, venter af én, og i stedet for at udvikle sin egen personlighed bliver man som de andre. Det er det nemmeste.

Som Poul Henningsen engang sagde: „Man kan ikke forlange, at alle skal være originale, men man kunne dog forlange, at de skulle være sig selv.“

Målet for en kulturpolitik må være at ændre den indstilling, jeg omtalte, i hvert fald at skabe rammerne for, at ændringer kan finde sted. Det nytter nemlig ikke bare